



Motioner och utlåtanden

Punkt 16. Facklig-politisk samverkan

Beslutsunderlag till LOs 28e ordinarie kongress 2016

16



**Investera
för jämlikhet**

LOs 28e kongress
17–20 juni 2016

Landsorganisationen i Sverige

© Landsorganisationen i Sverige 2016

Omslagsfoto: Lars Forsstedt

Grafisk form: LO

Produktion och tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2016

ISBN 978-91-566-3154-2

LO 16.04 100

Innehåll

16. Facklig-politisk samverkan	4
Facklig-politisk samverkan	6
Motionerna 16.1–16.4	
Motion 16.5	
Motion 16.6	

16. Facklig-politisk samverkan

I kampen för demokrati och social rättvisa insåg fackföreningsrörelsen att den fackliga vägen inte var nog. Skulle vi tillsammans nå fria val, en välfärdsstat och jämlik fördelning krävdes också politisk kamp. Ur fackföreningsrörelsen bildades det socialdemokratiska arbetarepartiet.

Historien lär oss att kampen för åtta timmars arbetsdag, utbyggd semester, socialförsäkringarna, den utbyggda barnomsorgen och ett flertal av de reformer som i dag anses vara nödvändiga för ett gott liv har kommit ur facklig-politisk samverkan. Det är ingen tvekan om att Sveriges arbetare har gynnats av fackföreningsrörelsens politiska engagemang. Var tid har sina problem. LOs facklig-politiska engagemang ska alltid ta utgångspunkt i medlemmarnas situation och behov. Medlemmarna ska känna igen sig i de problembeskrivningar och lösningar som LO driver i den politiska debatten.

Bara under 2016 första veckor har vi kunnat konstatera att stupstocken i sjukförsäkringen tagits bort, vårdnadsbidraget avskaffats, Fas 3 fasas ut och en ny arbetsmiljöstrategi har sjösatts.

Men fackföreningsrörelsen är ingen fanclub till Socialdemokraterna. Facklig-politiskt aktiva är inga hejalsledare. Vi är fast förankrade i en ideologi. Det är värderingar som vi delar med det Socialdemokratiska arbetarepartiet. Samverkan bygger på ömsesidighet och ingångsvärdet är alltid att kämpa för en samhällsförändring. Att alltid sträva efter ökad medlemsnytta i LO-förbunden. Samtidigt som det finns en förståelse och respekt för varandras olika uppdrag och roller.

Nationalismen och högerpopulismen växer över Europa. Om inte arbetarrörelsen klarar av att erbjuda relevanta svar på vår tids utmaningar finns en överhängande risk att ett rasistiskt parti i närtid ges avgörande politiskt inflytande. Detta måste den facklig-politiska samverkan bekämpa.

Det är ställt utom varje rimligt tvivel att den facklig-politiska samverkan under åren har inneburit att löntagarnas kunskap, erfarenhet och intressen bättre tagits tillvara i samhällsutvecklingen. Den har tjänat LO-förbundens medlemmar väl. Nu måste vi flytta fram våra positioner. Det är oacceptabelt att (S)-styrda kommuner utnyttjar visstidsanställda och inte har etablerat heltid som norm för alla anställda. Det är orimligt att vi har 70 000 personer som gått arbetslösa längre än 24 månader. Barnomsorgen måste fullt ut omfatta även de som är arbetslösa och finnas tillgänglig även på tider när arbetare jobbar skift eller jobbar natt.

I Sverige råder bostadsbrist, i de större städerna är den mycket omfattande. Den hämmar rörlighet, tillväxt och människors valmöjlighet. Bostäder är i allt större omfattning en handelsvara, snarare än en social rättighet. Det krävs politiska krafttag för att komma tillrätta med bostadsbristen.

Den facklig-politiska samverkan har en given plats även i det internationella arbetet. Den uppgiften blir allt viktigare i en globaliserad värld. I samverkan med Socialdemokraterna kommer LO att framöver driva målet om EUs lägsta arbetslöshet och införandet av ett socialt protokoll i EUs fördrag. SAMAK, Samarbetskommittén där Landsorganisationerna och de Socialdemokratiska partierna i Norden arbetat tillsammans, är den självklara nordiska arenan.

LO skiljer på begreppen samverkan och påverkan. Med facklig-politisk samverkan avser vi en långsiktig och kontinuerlig samverkan mellan fackföreningsrörelsen och Socialdemokraterna,

med det uppenbara syftet att genom politiska beslut åstadkomma förändringar som gagnar löntagarna och som ligger i linje med löntagarnas intressen.

Det politiska påverkansarbetet står inte i motsatsställning till facklig-politisk samverkan. LO bedriver politisk påverkan gentemot såväl moderater som vänsterpartister.

Den facklig-politiska samverkan förutsätter inte gemensamma ställningstaganden i alla sakfrågor, men den förutsätter en samsyn i vilken riktning samhället ska utvecklas och vilka värderingar som ska vara vägledande i det arbetet.

Avslutningsvis är facklig-politisk samverkan avgörande även organisatoriskt. Socialdemokraterna lokalt består ofta av fackliga medlemmar som väljer att åta sig ett politiskt uppdrag.

Fler medlemmar i LO-förbunden ska rekryteras som medlemmar till Socialdemokraterna. Det har betydelse för Sveriges arbetare om tidigare arbetskamrater får plats i folkvalda församlingar. Det gör skillnad.

Facklig-politisk samverkan

Motionerna 16.1–16.4

16.1

Facklig-politisk samverkan

Industrifacket Metall avd 4 Södra Västerbotten

De värderingar som ligger till grund för LOs medlemmar är jämlikhet, solidaritet och frihet. Med detta som utgångspunkt är det inte möjligt för våra medlemmar att ge stöd till eller samarbeta med partier som inte delar vår uppfattning i facklig-politiska frågor.

Bevis för att LOs medlemmar är de stora förlorarna är de reformer som byggts upp i facklig-politisk samverkan och som på område efter område försämrats av Alliansen med stöd av Sverigedemokraterna i de flesta frågor.

Regeringens budget föll. Riksdagen röstade för Alliansens förslag med stöd av Sverigedemokraterna vilket bland annat innebär:

- ingen sänkt skatt för våra pensionärer
- på grund av den höga arbetslösheten slog bromsen till i pensionssystemet med sänkta pensioner
- pensionerna höjs från och med 2016 tack vare att arbetslösheten minskat
- garantipensionen höjs först 2016, eftersom regeringen inte kan höja den 2015
- ingen högre skatt för höginkomsttagare
- bortre gränsen i sjukförsäkringen blir kvar till 2016.

De flesta motioner som gått igenom i samverkan med det Socialdemokratiska partiet, med stöd av Vänsterpartiet, har försämrats av alliansregeringen.

Enda möjligheten att få gehör för våra motioner är att vi har en Socialdemokratisk regering med ett stort stöd från LOs medlemmar.

De borgerliga regeringsåren har inneburit att försämringar gjorts på ett fyrtiotal punkter för LOs medlemmar, bland annat:

- avskaffat skatteavdrag för fackföreningsavgiften
- arbetsgivarna har fullt avdrag för sin medlemsavgift till arbetsgivarorganisationerna
- avskaffat skatteavdrag för medlemsavgiften till arbetslöshetskassan
- fler karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen
- försämrad semesterlag, lägre ersättning
- socialförsäkringssystemet har försämrats, cirka 140 miljarder årligen används till annat.

Sverigedemokraterna stöder 95 procent av högerregeringens motioner, vilket innebär att de motioner som vi fattar beslut om på denna kongress i princip är omöjliga att få gehör för i Sveriges riksdag om vi inte har en stark Socialdemokratisk majoritet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att facklig-politisk samverkan prioriteras högt under kongressperioden.

16.2

Fackligt-politiskt arbete

Industrifacket Metall avd 10 Dalarna

Efter valet 2014 fick vi en socialdemokratiskt ledd regering och LO-kollektivet var en stor bidragande orsak till detta.

Vi har tillgång till arbetsplatserna och är nära gräsrotterna i vår organisation, och kunde i ett tidigt skede påverka vilka politiska frågor som behövde vara på agendan i valet. Regeringen har haft en svår period det första halvåret av mandatperioden då SD skapade kaos och stoppade regeringens budget. Detta ledde till att viktiga reformer inte kunde genomföras enligt plan utan fick skjutas framåt i tid. Reformerna som spelar stor roll för LOs medlemmar, till exempel höjd a-kasseersättning. SD vinner dessutom fortsatt mark i de senaste opinionsundersökningarna.

Inför valet 2018, och inför kommande val därefter, behöver väsentligt många fler av LOs medlemmar få kunskap om att SD är ett högerparti som inte delar våra värderingar och att de definitivt inte för en politik för löntagarna och jobben. Vi behöver sprida kunskap och diskutera med våra medlemmar om att en borgerlig mörkblå politik inte gynnar oss.

Fackligt-politiskt arbete har varit och är grunden för att de rätta frågorna, de frågor som påverkar löntagarnas möjligheter till jobb, god arbetsmiljö, utbildning, bostäder och frihet, kommer upp på agendan i politiken. De frågor som visar att konflikten är mellan arbete och kapital, inte mellan Sara och Mehmet som arbetar på samma arbetsplats och bor i samma bostadsområde.

Vi behöver öka den ideologiska skolningen om vikten av fackligt-politiskt arbete på kurser, konferenser och i våra utbildningar av förtroendevalda. Och för att säkerställa en vänsterorienterad politik behöver fler LO-medlemmar vilja och våga tacka ja till olika politiska uppdrag.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att ge LOs styrelse i uppdrag att stärka det fackligt-politiska arbetet, både på central- och distriktsnivå,

att ge LOs styrelse i uppdrag att arbeta aktivt och målinriktat för en ökad kunskap hos löntagarna/medlemmarna om facklig-politiska frågor,

att ge LOs styrelse i uppdrag att verka för att fler medlemmar i LO ska vilja och våga tacka ja till olika politiska uppdrag samt

att ge LOs styrelse i uppdrag att fortsätta vara en stark röst i samhället för löntagarnas/medlemmarnas nytta.

16.3

Politiska samarbeten

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm–Gotland

Vi arbetstagare behöver och har ibland och i perioder också haft stor hjälp av politiska beslut och politiska partier. De stora förändringarna för arbetstagarna i vissa epoker hade inte uppnåtts utan politiskt stöd. Under arbetarrörelsen barndom skapades under en del politiska stridigheter det Socialdemokratiska Partiet som kom att bli fackföreningsrörelsens främsta stöd och ur det blev också en facklig politisk samverkan mellan facken och SAP ett faktum.

De politiska strömningarna i samhället växlar och under den period vi lever i nu behöver vi arbetstagare ett större politiskt stöd i många frågor än vad bara SAP kan och i vissa fall vill ge oss.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO vid behov kan och bör samarbeta i sakfrågor med politiska partier och folkliga rörelser som delar fackföreningarnas grundläggande värderingar om allas lika värde och ekonomisk, politisk och social demokrati.

16.4

10-punktsprogrammet

Elektrikerförbundet verksamhetskrets 1 och Fastighetsanställdas Förbund avd Skärgården, avd Skärholmen, avd Huddinge, avd Tumba och avd Hallunda

Vi vill att man genomför det program som man gick till val på.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO ökar trycket på Socialdemokraterna i denna fråga samt
att LO lyfter frågorna i programmet mer i media för att väcka allmänheten.

Utlåtande motionerna 16.1–16.4

16.1

att facklig-politisk samverkan prioriteras högt under kongressperioden.

16.2

att ge LOs styrelse i uppdrag att stärka det fackligt-politiska arbetet, både på central- och distriktsnivå,

att ge LOs styrelse i uppdrag att arbeta aktivt och målinriktat för en ökad kunskap hos löntagarna/medlemmarna om facklig-politiska frågor,

att ge LOs styrelse i uppdrag att verka för att fler medlemmar i LO ska vilja och våga tacka ja till olika politiska uppdrag samt

att ge LOs styrelse i uppdrag att fortsätta vara en stark röst i samhället för löntagarnas/medlemmarnas nytta.

16.3

att LO vid behov kan och bör samarbeta i sakfrågor med politiska partier och folkliga rörelser som delar fackföreningarnas grundläggande värderingar om allas lika värde och ekonomisk, politisk och social demokrati.

16.4

att LO ökar trycket på Socialdemokraterna i denna fråga samt

att LO lyfter frågorna i programmet mer i media för att väcka allmänheten.

Motion 16.1 beskriver genom tydliga och konkreta exempel hur målmedvetet den tidigare regeringen strävade efter ökade skillnader och omfördelning genom stora skattesänkningar, minskad trygghet och en försvagning av fackföreningsrörelsen som sammanhållande kraft på den svenska arbetsmarknaden. Detta har påverkat välfärden och även den utvecklingsoptimism som är ett kännetecken för den svenska modellen.

Motion 16.2 beskriver på ett sammanfattat sätt det parlamentariska och allmänpolitiska läge som har kännetecknat tiden efter valet 2014.

En modern fackföreningsrörelse är trygg i sina värderingar och sin hemvist. Det är lika självklart att kanalisera samhällskritik, driva på reformarbetet och formulera egna förslag till åtgärder. Kring detta finns inget motsatsförhållande utan det är snarare en förutsättning för att engagera fler i den facklig-politiska samverkan.

Flera av motionerna beskriver också hur tydligt positionerade Sverigedemokraterna är längst ut på högerkanten. Det gäller i frågor som definierar deras ideologiska hemvist men också i hur det tar sig uttryck med tydliga band till olika högerextrema grupperingar.

Under kongressperioden 2012-2016 har det fackliga påverkansarbetet utvecklats och stärkts. Både till sitt innehåll och i dess kanalval.

Den nyordning som tillämpades i valrörelsen 2014, där LO drev en egen valrörelse med ett eget program, innebar en tydlig skillnad mot tidigare och stärker de människor som deltar i facklig-politisk samverkan.

Det finns all anledning att fortsätta att utveckla en stödjande facklig studieverksamhet på detta område, men även att fundera över utvecklingsprogram.

Styrelsen anser det oerhört angeläget att innehållet i det tiopunktsprogram som utgjorde ett betydande inslag i den fackliga valrörelsen verkligen blir genomfört. De tio punkterna har lite olika karaktär, de tar olika tid att bereda, de har dessutom olika arenor för beslut. Vissa regeringsbeslut har tagits, andra frågor ska tas genom riksdagsbehandling och någon fråga är föremål för EU-behandling. Färdriktningen är glasklar medan tidtabellen ser olika ut.

Däremot är styrelsen mer tveksam till att kongressen ska avgöra metodvalet för hur olika frågor ska drivas. Att-satsen tar också fasta på att programmet ska lyftas mer i media. För att säkerställa det behövs en analys av tidigare mediagenomslag där tiopunktsprogrammet särskilt lyfts ut. En sådan analys låter sig inte enkelt göras eftersom programmet rör många för LO centrala fält. Ledningen och kansliet måste få förtroende att avgöra på vilket sätt LO bäst kan få genomslag för sina ståndpunkter.

Att fler av LO-förbundens medlemmar engagerar sig facklig-politiskt har betydelse för vilka frågor som får uppmärksamhet, var debattens tyngdpunkt placeras och att problemformuleringen blir relevant i människors vardag.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 16.1, 16.2 och 16.4 första att-satsen samt

att anse motionerna 16.3 och 16.4 andra att-satsen besvarade.

Motion 16.5

16.5

En ny politisk ordning och behovet av en maktutredning

Byggnadsarbetareförbundet, Elektrikerförbundet, Fastighetsanställdas Förbund, Målareförbundet och Seko

De senaste åren har stora förändringar skett av demokratin och de grundläggande maktförhållandena i Sverige. EU-anslutningen, partiernas kris, en upplöst samförståndsmodell, privatiseringar och lobbyistskandaler visar att någonting grundläggande har ägt rum. I Maktutredningen från 1990 konstaterades att det svenska samhället stod inför stora förändringar som krävde vidare studier. Men till skillnad från flertalet andra nordiska länder har Sverige inte under de senaste 25 åren studerat maktförhållandena och det är 15 år sedan den senaste ordentliga Demokratiutredningen.

Behovet av att studera dessa nya maktrelationer handlar om ett delvis nytt synsätt om politik som beskrivits i Jacob Hacker och Paul Piersons *Winner takes-all politics* (2010): politiken som en organiserad intressekamp för olika grupper. I ett samhällsklimat där fackföreningsrörelsens landvinningar försvagas samtidigt som de breda löntagargrupperna förlorar löneandelar behövs en ny analys.

Sociologen Stefan Svallfors sammanfattar denna utveckling i artikeln *Politiken som organiserad kamp – nya spelare och nya spelregler i Sverige* (2014):

”Förändringarna i den sociala basen, institutionerna och organisationsformerna har påverkat de befintliga politiska aktörernas manöverutrymme och gett möjlighet åt nya spelare att göra sig gällande. Förändringarna har dessutom på olika sätt påverkat både politikens inre funktionssätt och villkoren för de politiska åtgärdernas verkställighet. Mer eller mindre samma förändringar märks i en rad andra avancerade demokratiska kapitalistiska samhällen – men det finns skäl att tro att de har haft mer dramatiska konsekvenser i Sverige än på andra håll.

Det beror till stor del på att det svenska utgångsläget skilde sig från det i många andra rika länder: en större välfärdsstat, en starkare socialdemokrati, mindre juridisk granskning, starkare organisationer, mer utvecklade korporativistiska institutioner och mer offentligt reglerade massmedier. Men det är dessutom så att den svenska utvecklingen i vissa avseenden varit snabbare och mer genomgripande än i jämförbara länder. Till exempel har den kraftiga ökningen av vinstdrivande välfärdsföretag inte haft någon motsvarighet i andra koordinerade marknadsekonomier. Och de ökade inkomstskillnader som noterats på senare år har förändrats snabbare i Sverige än i andra nordiska och nordvästeuropeiska länder (OECD 2011).

Ändå vet vi påfallande lite om hur förändringarna har påverkat maktförhållandena. I de andra nordiska länderna Danmark, Finland och Norge tillsattes omfattande utredningar och forskningsprogram under 1990- och 2000-talen med uppgift att studera grundläggande frågor om den politiska makten.”

Det är med andra ord hög tid för en ny, grundlig genomlysning av de maktförhållanden som råder i Sverige. En sådan genomlysning skulle ge underlag för en bättre samhällsdiskussion och politiska reformer.

Vi föreslår att kongressen beslutar att LO tar initiativ till en statlig maktutredning

Utlåtande motion 16.5

Motionen argumenterar för att LO ska verka för att en ny statlig maktutredning tillsätts. Styrelsen delar flertalet argument som framförs, exempelvis behovet av att ta reda på vilka maktförskjutningar som har skett, nyttan med en nulägesbeskrivning och en historisk jämförelse kring rådande maktförhållanden.

Förändringshastigheten är i dag mycket snabb. Det handlar om tidsanda, digitalisering och teknikutveckling. Men också om avregleringar, så kallad avknoppning, avpolitisering och att en större andel av samhällskroppen har ett annat huvudmannaskap än det offentliga. Det är därför viktigt att följa samhällsutvecklingen i termer av ekonomisk, social och demokratisk makt.

Den nuvarande regeringen har gjort ansatser till att undersöka och korrigera obalanser i samhället, till exempel kommissionen för jämlik hälsa. Den av den förra regeringen tillsatta demokratiutredningen arbetar också vidare men inte heller den rymmer alla de aspekter som motionären tar upp. Det behövs en ny maktutredning, direkt under statsministern, som tar ett helhetsgrepp och som belyser maktförskjutningar mer mångdimensionellt. Detta är viktigt så att Sverige inte tappar tempo i det angelägna reformarbetet.

**Styrelsen föreslår att kongressen beslutar
att bifalla motion 16.5.**

Motion 16.6

16.6

Ta ställning mot monarkin

Hotell- och restaurangfacket avd 2 Stockholm–Gotland

Det LO vi ingår i arbetar varje dag i främsta ledet för allas lika värde, stor som liten, gammal som ung, född här eller född där. Ingen skillnad ska råda, alla ska behandlas lika. Alla föds fria och ska ha samma rättigheter (artikel 1 i FNs allmänna förklaring om mänskliga rättigheter). Men ändå råder en struktur i vilken några få föds till en roll och ett ämbete, utan möjlighet att själv välja att bli vem och vad hen själv vill. Vi syftar såklart på kungahuset – denna odemokratiska successionsordning som hängt med landet genom århundraden.

Nu är det dags att vi tar ställning för att avskaffa den och införa en republik i vilken vi, om vi så vill, tillsammans väljer vem eller vilka som ska representera oss.

Befria Estelle. Och alla andra också, som i dag är instängda i förlegade monarkinormer.

Vi föreslår att kongressen beslutar

att LO tar ställning för demokratin och allas lika värde genom att kräva att monarkin i

Sverige avskaffas samt

att LO tar ställning för införandet av republik i Sverige.

Utlåtande motion 16.6

16.6

att LO tar ställning för demokratin och allas lika värde genom att kräva att monarkin i Sverige avskaffas samt

att LO tar ställning för införandet av republik i Sverige.

Motionen argumenterar för en angelägen principiell fråga. Styrelsen delar uppfattningen att ett demokratiskt statsskick genom monarkins avskaffande är riktig.

Den nuvarande regeringsformen gällande statsskicket utformades i början av 1970-talet efter en kompromiss mellan partier som sinsemellan hade helt olika uppfattningar i den principiella frågan om vi borde ha monarki eller republik. Det var en uppgörelse som innebar att Sverige ska vara en monarki, men att monarken inte ska ha några politiska utan enbart representativa och ceremoniella funktioner.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att anse motion 16.6 besvarad.

Investera för jämlikhet

Det du nu har framför dig är handlingarna till Landsorganisationens 28e kongress; motioner, utlåtanden rapporter och arbetsordning. Med andra ord, allt det som du och andra ska diskutera och besluta om den 17–20 juni i år.

Av alla de olika frågor vi ska avgöra under de här fyra junidagarna är kanske full sysselsättning den allra viktigaste. Den är grunden för allt det andra. Utan full sysselsättning klarar vi inte att i längden upprätthålla den svenska modellen, betala vår gemensamma välfärd och bygga en hållbar ekonomi som kommer alla, inte bara några, till del.

Vid förra kongressen 2012 konstaterade vi att den ekonomiska politik som förts i Sverige sedan 90-talet inte längre klarar att upprätthålla full sysselsättning. Vi var också överens om att lösningen inte är att gå tillbaka till det gamla, till den politik som dominerade innan 1990-talet.

Mot den bakgrunden beslutade kongressen att tillsätta en ambitiös utredning som fick titeln *Vägen till full sysselsättning och rättvisare löner*. I fyra år har vi arbetat med att försöka besvara den kanske viktigaste frågan vi har i Sverige idag; hur formar vi en ekonomisk politik som förenar full sysselsättning och rättvisa löner med dagens öppna ekonomi? Arbetet har resulterat i ett stort antal underlagsrapporter och seminarier men framför allt i den slutrapport som finns i dessa kongresshandlingar; *Vägen till full sysselsättning och rättvisare löner*.

Frågan om full sysselsättning hänger också samman med andra viktiga frågor, inte minst frågan om jämlikhet. Sverige är ett av de OECD-länder där klyftorna ökat snabbast. I de årliga mätningar LO gör av skillnaden mellan maktelitens löner och LO-medlemmarnas är skillnaderna nu de största i modern tid. Vi är inte längre världens mest jämlika land. Men det behöver inte vara så. Det är dags att vända den utvecklingen. Därför är årets kongressstema "Investera för jämlikhet" och kampen för ett jämlikare samhälle kommer stå högst upp på dagordningen under de kommande åren.

Ni som är ombud har fått våra en och en halv miljon medlemmars förtroende att representera dem på LOs kongress. Det är ett av de finaste förtroenden en facklig företrädare kan få. För under fyra dagar i juni ska ni tillsammans avgöra LOs inriktning de kommande fyra åren.